

Sygn. akt VIII U 1402/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Trybulec-Czernek

Protokolant: st. sekr. sąd. Barbara Urmańska

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2013 r. w Gdańsku

sprawy Z. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania Z. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 26 lipca 2013 r. nr (...)

oddala odwołanie

/na oryginale właściwy podpis/

Sygnatura akt: VIII U 1402/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26.07.2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w G. odmówił Z. D. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.), tj. nie udowodnienie żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych

Pozwany organ rentowy nie uwzględnił do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia od 18.10.1976 r. do 30.06.1997 r. w (...) Zakładach (...) w G.- jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Ze świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach wynika, że w powyższym okresie ubezpieczony zajmował jednocześnie dwa stanowiska, tj. mechanik napraw samochodowych oraz tokarz, natomiast w zarządzeniu Ministra Komunikacji z dnia 13.07.1983r. w wykazie A, dział IV, poz. 16 pkt 2 wymienia się jedynie stanowisko „mechanik napraw pojazdów samochodowych”. Trudno zatem uznać, że praca na jednym z wymienionych stanowisk była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ponadto powołany wykaz A dział XIV poz. 16 rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983r. mówi o „pracach wykonywanych w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych”, zaś świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach wymienia również „prace przy azbeście”.

Wobec stwierdzonych rozbieżności, świadectwo pracy w szczególnych warunkach budzi wątpliwości co do treści w nim zawartych.

Od tej decyzji odwołał się wnioskodawca i wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości i przyznanie prawa do wnioskowanej emerytury poprzez uznanie spornego okresu pracy jako okresu pracy w szczególnych warunkach. W uzasadnieniu ubezpieczony podał, że faktycznie wykonywał prace w szczególnych warunkach, tj.: w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych, a także przy azbeście, czyli wypełnił dwa kryteria oceny pracy w warunkach szczególnych. Określenie „tokarz - mechanik napraw pojazdów samochodowych” zawarte w świadectwie pracy w żaden sposób nie eliminuje z jego zakresu wykonywanych czynności stanowiska mechanika napraw pojazdów samochodowych - bo takie czynności wykonywał zaś dodanie do tego określenia „ tokarz” jest czynnikiem dodatkowym, rozszerzającym zakres możliwości faktycznie wykonywanych prac.

W odpowiedzi na powyższe odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, a w uzasadnieniu powołał się na argumentację zawartą w treści zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony Z. D., urodzony (...), w dniu 09.07.2013 r. złożył do ZUS wniosek o emeryturę.

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił 27 lat, 11 miesięcy i 2 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym żadnych okresów pracy w warunkach szczególnych. Nadto, ubezpieczony nie jest członkiem OFE, ukończył 60 lat.

Z uwagi na powyższe, zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach.

/ Niesporne, ponadto wniosek – k. 1-2 akt ubezpieczeniowych, karta przebiegu zatrudnienia-k. 11 akt ubez., decyzja -k.12 akt ubez., odwołanie – k. 2-3 akt sprawy /

Z. D. w okresie od 18.10.1976 r. do 30.06.1997 r. był zatrudniony w (...) Zakładach (...) w G. na stanowisku tokarz-mechanik napraw pojazdów samochodowych.

Wnioskodawca wykonywał jednocześnie prace mechanika napraw pojazdów samochodowych oraz tokarza, w tym prace przy remontach samochodów ciężarowych, prace przy obtaczaniu i rozwiercaniu szczęk hamulcowych, prace przy azbeście.

Ubezpieczony pracował w dziale mechaników. W zakładzie pracy znajdował się również dział obróbki skrawaniem, gdzie pracowali tokarze. Oba działy mieściły się na dwóch osobnych halach.

Praca ubezpieczonego polegała na demontażu samochodów na części, w tym wymontowaniu szczęk hamulcowych, następnie ich obróbce polegającej na przetoczeniu na tokarni i następnie na ich powrotnym montażu w pojeździe.

Zdarzało się, że ubezpieczony wykonywał prace tokarza w przypadku, gdy było takie zapotrzebowanie i brakowało pracowników do prac tokarskich; nadto wtedy, gdy tokarze opóźniali się z dostarczeniem części do samochodu, tj.: szczęk hamulcowych i ubezpieczony musiał sam dokonać ich obtoczenia, aby przyspieszyć pracę.

Prace wykonywał przede wszystkim na warsztacie, na stanowiskach stacjonarnych, schodził również do kanałów remontowych w celu zamontowania szczęk hamulcowych w pojazdach samochodowych.

Ubezpieczony wykonując prace tokarza przetaczał szczęki hamulcowe, które były pokryte okładziną z azbestu, co powodowało szkodliwe dla zdrowia znaczne zapylenie powietrza.

/vide: świadectwo pracy z dn.30.06.1997 r. –k. 8 plik I akt ubez., świadectwo pracy w szczególnych warunkach –k. 4 akt ubez., zeznania świadków J. T. i F. W. -k. 32-33 akt sprawy, zeznania ubezpieczonego- 32-33 akt sprawy/

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego nie zasługuje na uwzględnienie.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie został ustalony w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach rentowych ubezpieczonego, tj.: świadectwach pracy.

Strony nie kwestionowały ich autentyczności, a Sąd również nie znalazł podstaw do uznania ich za niewiarygodne. Sąd oparł się ponadto na zeznaniach świadków oraz samego ubezpieczonego. Dokonując analizy i oceny zeznań bezpośrednio w toku rozprawy Sąd orzekający uznał je za w pełni wiarygodne. Zeznania te są wyczerpujące, spontaniczne, zgodne, wzajemnie się uzupełniają i korelują z dokumentami osobowymi skarżącego oraz jego zeznaniami.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadza się do rozważenia czy przedstawione dowody są wystarczające dla uznania, iż praca wykonywana przez skarżącego w spornym okresie była pracą w szczególnych warunkach.

Poza sporem pozostawało natomiast, że wnioskodawca spełnia pozostałe kryteria prawa do świadczenia, tj. ukończył 60 lat, legitymuje się wymaganym okresem ogólnego stażu pracy, nie jest członkiem OFE.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

1. legitymują się okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet,
2. mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
3. nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;

Stosownie do dyspozycji art. 32 ust. 1 cytowanej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27. Dla uzyskania uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wymagane jest osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Przepis art. 32 ust 2 zaś stanowi, że dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa o emeryturach i rentach z FUS, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz.43 ze zm.)-/zwane dalej rozporządzeniem RM z 07.02.1983 r./ Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z przepisem § 2 ust 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym te okresy pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i ugruntowanym orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Wskazać należy, że w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia RM z 07.02.1983 r. w dziale XIV pod poz. 16 –prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, aby ubezpieczony w spornym okresie zatrudnienia wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace odpowiadające charakterem i zakresem pracom w szczególnych warunkach wymienionym w dziale XIV pod poz. 16 załącznika do rozporządzenia RM z 07.02.1983 r. w przepisany wymiarze 15 lat .

Należy przypomnieć, iż zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia RM z 07.02.1983 r. Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Zgodnie z sentencją wyroku Sądu Najwyższego z dnia 04.06.2008 r. (sygn. II UK 306/07, LEX nr 494129) : 1. Z przywileju przejścia na emeryturę w niższym wieku emerytalnym, przysługującego pracownikom zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą korzystać wyłącznie pracownicy, którzy byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szkodliwych warunkach pracy (art. 32 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnych charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).).

2. Nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika, przez co tak zatrudniony nie spełniał koniecznego warunku dla uzyskania wcześniejszych uprawnień emerytalnych, jakim było stałe wykonywanie pracy szkodliwej w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na zajmowanym stanowisku pracy.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 31.01.2012 r. (sygn. III AUa 1434/11, LEX nr 1111998) : Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez pracownika stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Przenosząc powyższe rozważania prawne na grunt niniejszej sprawy, należy zauważyć, iż materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie potwierdza, iż ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w

charakterze mechanika tylko i wyłącznie w kanałach remontowych. Sąd ustalając stan faktyczny sprawy dysponował jedynie dokumentami w postaci świadectwa pracy oraz świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach . Twierdzenia ubezpieczonego nie mają poparcia w żadnej innej dokumentacji osobowej ze spornego okresu pracy w (...) Zakładach (...) w G.. Wobec stwierdzonych przez pozwanego rozbieżności w treści świadectw pracy , nie mogą one być samodzielną podstawą pozytywnych ustaleń w sprawie , stąd zachodziła potrzeba ich weryfikacji za pomoc dowodów z zeznań zawnioskowanych świadków.

Sąd uznał zeznania świadków za wiarygodne w całości ; Sąd nie znalazł jakichkolwiek podstaw by kwestionować ich wiarygodności, jako że ich zeznania są spójne , logiczne, konsekwentne i spontaniczne. Świadek J. T. dostarczył Sądowi wiedzy jedynie w zakresie ogólnego charakteru pracy wykonywanej przez mechaników w przedmiotowym zakładzie pracy. Zeznał , że mechanicy rozbierali samochód na części, myli je , naprawiali i następnie składali te części z powrotem w całość na warsztacie. Świadek wykonywał prace jako tokarz na innym wydziale i nie widywał ubezpieczonego codziennie w pracy , stąd nie posiada on wiedzy jakie konkretnie czynności zawodowe wykonywał ubezpieczony. Świadek w szczególności podał, że ubezpieczony pracował przede wszystkim na hali ,na warsztacie.

Świadek F. W. zaś posiada odpowiednią wiedzę na temat charakteru wykonywanej przez ubezpieczonego pracy albowiem był zatrudniony wraz z ubezpieczonym w podobnym okresie, na takim samym stanowisku mechanika –tokarza i pracował z nim w tym samym dziale zakładu pracy . Świadek posiadał więc wiedzę jakie konkretnie czynności wykonywał ubezpieczony , jako że widywał go codziennie w pracy. Świadek przyznał, że ubezpieczony nie wykonywał pracy cały czas w kanałach i pracował tylko przy szczękach hamulcowych- dokonując ich demontażu , obróbki i powtórnego montażu w pojeździe. Sąd nie znalazł jakichkolwiek podstaw by kwestionować wiarygodność zeznań świadka . Treść zeznań znajduje również odzwierciedlenie w zgromadzonej dokumentacji, w szczególności świadectwie pracy ubezpieczonego, a nadto koresponduje z treścią zeznań samego ubezpieczonego. Zeznania F. W. stanowią miarodajną podstawę ustaleń faktycznych w sprawie.

Z przedłożonego świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 30.06.1997 r. wynika, iż wnioskodawca wykonywał prace mechanika napraw pojazdów samochodowych oraz tokarza przy pracach remontowych samochodów ciężarowych, prace przy obtaczaniu i rozwiercaniu szczęk hamulcowych, prace przy azbeście , a zatem zajmował jednocześnie dwa stanowiska , przy czym stanowisko tokarza nie zostało wykazane w rozporządzeniu RM z 1983 r. oraz zarządzeniu resortowym Ministra Komunikacji z dnia 13.07.1983r. jako praca w szczególnych warunkach.

Zeznania świadków oraz samego ubezpieczonego potwierdziły, iż wykonywał on obok prac mechanika również prace tokarza – przy przetaczaniu szczęk hamulcowych .

Ponadto z materiału dowodowego – zeznań świadków i ubezpieczonego- wynika, że ubezpieczony nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w kanałach remontowych, ale na hali , na warsztacie. Ubezpieczony zeznał, że dokonywał montażu części samochodowych „na płaskim terenie, na stojakach” . Ubezpieczony również schodził do kanału , aby zamontować szczęki hamulcowe, , jednakże nie pracował tam stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Niezależnie od powyższego świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach wymienia również „prace przy azbeście". Z zeznań ubezpieczonego wynika, że z azbestu składały się okładziny do szczęk hamulcowych , które ubezpieczony pracując jako tokarz obtaczał , co powodowało znaczne zapylenie powietrza.

Wskazać należy, że w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia RM z 07.02.1983 r. w dziale V (W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych) pod poz. 12 wskazano – prace przy produkcji materiałów azbestowo-cementowych; w dziale VII (W przemyśle lekkim) pod poz. 9 wskazano - prace wykonywane w zakładach przetwarzających azbest; nadto dziale IV (Prace różne) wykazu B pod poz. 1 widnieją - prace wykonywane bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu

Biorąc pod uwagę powyższe, należy zważyć, iż jedynie na wyżej wymienionych stanowiskach praca „przy azbeście” zaliczana jest do pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Bezspornie ubezpieczony nie wykonywał prac wskazanych powyżej, w działach przemysłu tam określonych.

Zatem z materiału dowodowego w sprawie nie wynika, aby ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych ani inne prace w szczególnych warunkach.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy nie uznał i nie zaliczył ubezpieczonemu spornego okresu pracy do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach stale i pełnym wymiarze czasu pracy, wobec czego staż pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych nie osiągnął wymiaru ustawowego 15 lat, a ubezpieczony nie spełnił wszystkich wymogów do przyznania mu świadczenia emerytalnego w wieku obniżonym.

W konkluzji z przytoczonych względów i argumenty podnoszone powyżej Sąd Okręgowy, na podstawie przepisu art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i cytowanych wyżej regulacji, w pkt I wyroku oddalił odwołanie ubezpieczonego.

SSO Elżbieta Trybulec-Czernek